

- క. శ్రీగణనాథ పరాత్పర
వాగీశ సురేశవంద్య వరగుణసాంద్రా
వేగమె చినుగొల్పెద నను
బాగుగ బాలింపవయ్య పార్వతితనయా.
- క. విడితోచన పల్లవ
పాణి యరినీలవేణి పావనసుతి గీ
ర్వాణి యనయము మ్రొక్కెద
వాణి నా జిహ్వాయందు వసియింపగదే.
- క. మ్రొక్కెద దేశికవరునకు
మ్రొక్కెద ధర్మార్థ కామమోక్షదునకు నే
మ్రొక్కెద బదముల ననిశము
మ్రొక్కెద శ్రీరామకృష్ణ మోదాఖ్యునకున్.
- క. ఇల సత్కవులకు మ్రొక్కెద
దెలియక పద్యములు కృష్ణ షడేవునిపై నే
లలితముగా రచియించితి
బలుకుల దహ్మస్థులున్న పాలింపరయా.
- క. కాకల్దాంబుధి చంద్రుడొ
శ్రీకరుండగు త్యాగరాజు జిత్తనివేశా
నాకాచరిత మొనర్చెద
శ్రీకాంతా చిత్తగింపు శ్రీరఘరామా.
- క. ధరలో హరికృతి నాకా
చరితంబును విన్నవారు సన్మార్గముచే
చిరజీవులై రెలంగుచు
వరసుతి ధనములను బడసి వర్ధిల్లుదురే.
- శా. లోకానుగ్రహకారియై మును రమాలోలుండు సందాత్మజాం
డాకాంతామణులన్ రమింప మదిలో నాష్టోదసంయుక్తుడై
పాకారిప్రముఖుల్ మునీంద్రగణముల్ బ్రహ్మశ్వరుల్ మెచ్చు దా
నాకాశ్రీడ నొనర్చె గోపికలతో నారాయణుండత్తిరిన్.
- శా. చిత్రింబేమని విన్నవించు విసరే చిన్మాతృండొ కృష్ణు చా
రిత్రందెల్ల వినంగ నిండఘుమముల్ వ్రేపల్లెలో దోచగా
పత్రాహారముచేతి నిర్మమతులై బ్రహ్మజ్ఞులీరితిగా
బుత్రాగార ధనంబులన్నుటచిరే పుణ్యాత్మలో గోపికల్.
- ప. ఆ సమయంబున పరమాత్ముండైన శ్రీకృష్ణ షడేవుండొ గోపికలయందు
ప్రేమగలవాడై వేణుగానము చేయు మార్గం బెట్టులనిన.
- క. మురహారు డానందముతో
మురళిని గొని సకలజనులు మోహింపగ దా
స రి గ మ ప ధ ని స యనుచును
గరుణను గరజములచేత గానము సల్పెన్.
- ప. అంతట గోపికామణులు వేణుగానంబు విని యే మొనరించుచున్నారనిన.
- క. వీనుల వేణు రవామృతి
పానంబును జేసి చేసి బలు విరహముచే

యా నలు మఱి వీధి వీధి దిరిగిరి మమతన్.

ఎ. ఆ సమయంబున శ్రీకృష్ణ షడేవుండు రేగుపండ్లు కొను వ్యాజంబున
కరములనిండ ముత్యము తిడతొని నడచుచు వచ్చే మార్గమెటులనిన.

క. ముంగటగ్రమ్మిన మేఘపు
సంఘము తెడబొసినట్టి చందురు వగనే
ముంగురులను దొలగింప తే
లంగెడు శ్రీకృష్ణ ఘమోము లలనలు వేడ్క.

వ. కనుంగొని యంతట గోపికామణు తేమి చేయుచున్నారనిన.

శా. శ్రీరమ్యంబగు గోకలంబున తెలుత్ చెల్వొంట శృంగారులై
చారాచారుని జూడ జూడ మదిలో సంతోషముతో మీఱగా
రారా కౌగిటికంచు మేళుచు మదిన్ రంజిల్లు శ్రీకృష్ణ ఘతో
నారరత్నముతెల్ల గూడ చని రానందాంబుధిం దేలుచు.

వ. అంతట గోపికామణులు కృష్ణ షడేవుని దోడ్కొని ఆటపాటలతో
వేంచేయు మార్గం బెట్టులనిన.

కీర్తన. 01. సురటి - ఆది

పల్లవి: శృంగారించుకొని వెడలిరి శ్రీకృష్ణ ఘనితోను

ఆను పల్లవి: అంగరంగ వైభోగముతో గో
పాంగనామణులెంతో సొగసుగ

పరణ (1): నవ్వుచు గులుకుచు నొకతె కొప్పున
బువ్వులు ముడుచుచు నొకతె
దువ్వుచు గురులను నొకతె కృష్ణ ఘని
రవ్వజేయుచు నొకతె వేడ్కగ

పరణ (2): మగఁడు వీడనుచు నొకతె రవిక
బిగువున జేర్చుచు నొకతె
తగును తన కనుచు నొకతె పాద
యుగముల నొత్తుచు నొకతె వేడ్కగ

పరణ (3): సొక్కచు సోలుచు నొక్కతె కృష్ణ ఘని
గ్రక్కన ముద్దిడు నొకతె
పక్కకు రమ్మనుచు నొకతె మడపుల
నక్కఱ నొసగుచు నొక్కతె వేడ్కగ

పరణ (4): పరిమళము లందుచు నొకతె శ్రీహరి
హరి యనుచును నొకతె
యరమున జేర్చుచు నొకతె పంచెద
జరిపి మేడఁనుచు నొకతె వేడ్కగ

పరణ (5): సారసాక్ష యనుచును నొకతె కను
పైగను బిలుచుచు నొకతె
రారా యనుచు నొకతె త్యాగ
రాజ సఖుడనుచు నొకతె వేడ్కగ

వ. అంతట గోపికామణులు కృష్ణ షడేవునందావేశంబు గలవారై
యధేచ్ఛగా యమునాతీరమునకు వేంచేయు ముచ్చట యెట్లులనిన.

శా. వాలాయంబుగ నాటలాడఁచు తెలుల్ప రించుచుం బోవుచున్
ఆలోలంబగు పుష్పవృక్షములతో హంసీసమూహంబుతో
గీతాలంబున భృంగనాద యుతవౌ కెందమ్మి బృందంబుతో
గాఱాబోదగ గిహిహోడ తెలుగ్గ గాఱింగినిన్ గాంచుచున్

వ. అంతట గోపికామణులు అత్యంత కుశూలాలంబుచే నొకరొకరు
యమునాదేవిని వర్ణించు మార్గం బెట్టులనిన.

కీర్తన. 02. పంతువరాళి - చాపు (కోలాటదరువు)

పల్లవి. చూడరే చెలులార యమునాదేవి
హిగసెల్ల సంతోషమున

చరిణ (1): రవ్వెఱిని పంకే రుహములే అందు యిం
పైన భృంగనారములే

చరిణ (2): ఇసుక దిన్నెలెంతి తెలుపే మేను
ఇంద్రవీలము వంటి నలుపే

చరిణ (3): మేటికలు వజ్రంపులెలలే అందు
కుబేలమైన చిన్నయలలే

చరిణ (4): హంసల రవళిచే జాల దేవి
యదిగో చెలంగె నీ వేళ

చరిణ (5): హిలతులార హిదరిండ్లే తేనె
లోలుకు ఖడ్గదాదపు పండ్లే

చరిణ (6): ఫలముచే ద్రాక్షలతలే అందు
పచ్చని చిలుకల జతలే

చరిణ (7): వింత వింత విరుల వానే మది
కెంతెంతో మరులయ్యెనే

చరిణ (8): కోకిలములు మ్రోసినే మరుడుం
కుసుమ శరంబు వేసినే

చరిణ (9): చల్లని మలయమారుతమే కృష్ణ
స్వామిని గూడనది సతమే

చరిణ (10): రాజవదనలార గనరే త్యాగ
రాజసఖుని బాట వినరే

వ. అంతట గోపికామణులు అనందంబున యమునానది దర్శనము
సేయు సమయంబున నవరత్న భుజిత రజతమయమౌ ఓడను
జూచి యేమనుచున్నారనిన.

క. నల్లని యమునా నదిలో
చెల్లని రంగైన రెండోడ రేలుచు మెరయన్
బల్లవ పాణులు హిడగని
సల్లాపముతోడ గ్రీడ సల్పరలచుచున్.

వ. ఒకరితోనొకరు శ్రీకృష్ణ ఘనిగూడ పల్లవక్రీడ సలుప
నాలోచనసయ మార్గం బెట్టులనిన.

క. బాలుండది గొక మహి
పాలుని తనయిండు మేన బంగరు హిమ్ముల్
చాల ధరించిన వాడే
యేలాగో వలదటంచు నెంచిరి తమలోన్.

కీర్తన. 03. యదుకూ కాంభోజి - చాపు

పల్లవి: ఆడవారమెల్ల గూడే మన
మాడదాము హరిని వేడే

అను పల్లవి: కృష్ణ ఘండు సూడగ మనము జూ
క్రీడ సల్ప మంచినము

చరిణ (1): కమలనేతుని బాసి సుఖమౌ ఓడ

గట్టు జేర్చు మనకరిమా

చరిణ (2): రాజకుమారుడు వీడు నవ

రత్నసొమ్ములు బెట్టినాడు

చరిణ (3): పసిబిడ్డ గాదటవమ్మా వీడు

భయపడనో తెలియదమ్మా

చరిణ (4): తల్లితో చాడి బలుకుదురే మన

తలలు నంచ దూరుదురే

చరిణ (5): మాటకు జోటోనుగాని మన

యాటలు దెలియక పోని

చరిణ (6): యువతులార మీలోనే మీరు

యౌచింప పూర్ణు బోయ్యేని

చరిణ (7): చాలుచాలిటు రారమ్మ ఓడ

సలిలమందు ద్రోయరమ్మ

చరిణ (8): త్యాగరాజాస్థానం వీడు వని

తల మాటలు వినలేడు

వ. ఆనినంతట గోపికామణుల హృదయంబు తెఱంగి శ్రీకృష్ణుడు
బలుకు ముచ్చట యెటులనిన.

ద్వి. (శ్రీకృష్ణ గోపికాసంవాదము)

కృ: పురుషుండు లేకనే పూజోలులార

తరుణులకెప్పుడైన తగదు సాహసము

గో: భామలు సంతోషపడయుండవేళ

కాముకుడవోర్పు కారాదు కృష్ణ

కృ: బలిమిని సరసంబు బాగుగాదు సుమి

కలనైన పౌఞ్యంబు గలుగదెన్నటికీ

గో: పరకాంతలను జూచి భయమింతలేక

వెరపు మాటడెదిపు వేడ్కగాకృష్ణ

కృ: మీకు సేమంటిందు మిక్కిలి గల్గి

ప్రాకటంబుగ నేను బల్కితి సుమ్మి

గో: పసిబాలుడవు నీవు భారమో తెప్ప

శశిముఖ జరిపింప శక్తియు గలదె

కృ: వినువినా తృణమైన నడుమనా యనుచు

మును వేరశాస్త్రముతో మొఱతెట్టవినరే

జీవుల పాలించు శ్రీహరిరీతి

గోవులు వేర్వైన గొల్లనేనొకడు

పాలన సేతునే బాగుగా మనవి

యాలింపుడు మీర లలివేలులార.

వ. ఆనిన విని గోపికామణులు పలికే మార్గం బెటు లనిన.

క. లోకములో నిను శిశువని

చేకొన రాదనెడి యది ప్రసిద్ధముగాదే

రాకా శశిముఖ వేడ్కగ

శ్రీకర సరివారు నవ్వజేతువె యనగాన్.

వ. ఇచ్చిధంబున దనయెడ నమ్మికలేక పలికిన గోపికలను జూచి

కృష్ణపరమాత్మ యేమను చున్నాడనిన.

శా.	సత్యంబో దన మాటలెల్ల జలసంచారుండ నే తేకనే ప్రత్యేకంబుగ చెప్పలాడ నదిలో బభ్రంబుగా చెప్పడన్ నిత్యంబో యపకీర్తి మీరలులత్ నిర్వాహమా స్త్రీల కీ కృత్యం బెవ్వరి బోధన్ వలదనెన్ గృహండు పూజోండ్లతోన్.
వ.	ఆనిన విని గోపికామణులు కృష్ణ షడేవునియందు తప్పలు బలికే డెటు లనిన.
కీర్తన.	04. పౌరాణ్య - చాపు పల్లవి. విమనీ నెఱ నమ్ముకొందుము కృష్ణ షా - ఎందుకెంతవారు అను పల్లవి: జలకమాండవేళ వలువలు దాచి మ - మ్మలయింపగలేదా చరణ (1): ముదితల రమ్మని తిలకముడికి పంట - మోవి నొక్కతేదా చరణ (2): మును నీవు వెన్ననారగించి తరుణుల - మోమున బూయలేదా చరణ (3): వదినెగారి చందంబున వచ్చి పావడ - వదలించి పోలేదా చరణ (4): దొరికితివని చాడ చెప్పబోతే దల్లి - యురమున నుండలేదా చరణ (5): కాచించి యజ్ఞపత్నులు వేడగి - వేణునాద మొనర్చలేదా చరణ (6): అనాడు హంగలి నీకడి కొన్నాళ్ళు - వాన నుండలేదా చరణ (7): ధరను త్యాగరాజువినుకుని పలుకలు - తప్పిపోదనలేదా
వ.	ఆని గోపికామణులు తప్పలు బెట్టిన పలుకలు విని, శ్రీకృష్ణ షడేవుండు తన సామర్థ్యంబు తెలియ నిట్టనించె.
క.	ఈ నదినె కాదు జలనిధి గాన నిభవవాద్ధినిపుడు కడవేగమునన్ మాచినులార సురాసుర మానవుల దరింపజేయు మాధవుడ సుమీ.
వ.	ఆని మఱియు నిట్టనించె.
కీర్తన.	05. పౌరాణ్య - చాపు పల్లవి. విమేమో తెలియక బలికెదరు చెలులార నాచీద దయలేక అను పల్లవి: మును మందరగిరి మునుగ గూర్చుమై వీ పున దాల్చగ లేదా చరణ (1): కరిరాజు మకరిచే గాసి చెందగ నేను గిరుణ జూడలేదా చరణ (2): వెలువక నీట జొచ్చిన సోమకుని గొట్టి వేదము తేలేదా చరణ (3): కాళిందిలోని కాళియుని మదంబును కాట నణచలేదా చరణ (4): మకరము గొంహొయిన గురుపుత్రుని మఱిదెచ్చి ఎఱుంగలేదా చరణ (5): త్యాగరాజునకు సఖుడైన నాడు ప్రతాపము వినలేదా
వ.	ఆని కృష్ణ షండు బలికెన పలుకలు విని, గోపికామణులు ఆత్మంతి ధైర్యంబు గల వారలై యిటులనిరి.
క.	భావజ జనకుని పలుకలు భావంబున సత్యమనుచు భయవిరహి తలై భావమున నుంచి కృష్ణ షని పావడలను బిగియగట్టి భామలు చనగన్.

పల్లవి: ఓడను జరోపే ముచ్చట గనరే వనితలార నేడు

అను పల్లవి: అడవారు యమున కాడ కృష్ణుని గూడే

యాడంచు బాడంచు నందిలు బాడగ

చరిత (1): కొందలు హరికీర్తనములు బాడ

కొందలానందమున ముద్దులాడ

కొందలు యమునాదేవిని వేడ

కొందటే ముత్యపు సరు లసేయాడ

చరిత (2): కొందలు తుడుడ బాళిండ్లు కదల

కొందలు బంగారువల్లులు వదల

కొందట కబీలాళకములు మెదల

కొందలు బల్కుచు కృష్ణుని కథల

చరిత (3): కొందలు త్యాగరాజ సఖుడే యనగ

కొందటే కస్తూరిబొట్టు కరగగ

కొందట కొప్పుల విరులు జారగ

కొందట కంఠములు ఘల్లనగ

వ. అంతట తరుణీరత్నములెల్ల జలక్రీడ సేయు సమయంబున
శృంగారించు కొనిన దెటులనిన.

సీ. పన్నీరు గంధముల్ పరాకులందఱు మేన - బాగుగా నలదిరి భావుకముగ
మల్లెల మొల్లల మరువంపు జాజాల - హారముల్ ధరియించి రబల లపుడు
ఎర్రమైన పాంబూణి పత్తులు నిలిపిరి - దివ్యమౌ కస్తూరి దిద్దికొనిరి
అకలువక్కలు తెల్లటాకలు జాపత్రి - జాచికాయల జేర్చి జాణలెల్ల
పిడియములు సేసి వెలసిరి వేడ్కమీఱ - స్వర్గ భోగంబు లివియంచు స్వాంతమునను
పరగ నానందమున బాటపాడకొనుచు - ఓడ నతిశ్రేష్ఠ జరిపిరి యువిదలపుడు

వ. అంతట గోపకామణులు కృష్ణ ప్రియోనందావేశంబు
గలవారలై యేమనుచున్నారు.

కీర్తన.

07. భైరవి - చాపు

పల్లవి: తనయందే శ్రేష్ఠ యనుచు విరివోణలు

తల తెలియక నాడెదరు

అను పల్లవి: అనయము మోహము మీఱగ కృష్ణ ఘోష

అందటే కన్నీ రూపము లెత్తి యాడగ

చరిత (1): కొందటే బంగారు కొంగులు బట్ట

కొందటే పదములు బాగుగ నెట్ట

కొందటే పొగసును గనుజార జూడ

కొందటే మనసు దెలిసి మాటలాడ

చరిత (2): కొందటే యంకమునను బవ్వళింప

కొందటే పెదవుల బలుకెంపులుంచ

కొందటే తనువుల కరలీలసేయ

కొందటే వెనుక నిలిచి జడవేయ

చరిత (3): కొందటే నుదుట కస్తూరి బొట్టుపెట్ట

కొందటే తళుకు చెక్కల ముద్దులెట్ట

కొందటే పాళిండ్ల బన్నీరు తిల్చ

కొందటేతో త్యాగరాజ నుతుడుబల్క

వ. ఆ సమయంబున బ్రహ్మాండ్రాది సురలెల్ల యేమి సేయుచున్నారనిన.

క. ఎవితలు బృదయము గనుగొని
ఘన సరసక్రీడ సల్పు కరుణానిధిపై
కనకకళసుమ వర్ణముల గ
గనవాసులు గురియజేసి గాంచిరి ప్రేమన్.

వ. ఆ సమయంబున మత్తకామినులు యోవన మహాంధకారులై
యేమి సేయుచున్నారనిన.

చ. కుచములపై జెలంగెడి దుత్కూలములన్ బిగియించి పుష్పముల్
కుచములలో ధరించుచును గాంతలు కోలలుట్టి కృష్ణపుతో
వచనము లాడుచున్నలయ వాతము వీవగ గర్జజైల మే
కక్కచు సుమలాణ లీలంను కూరిమి బాడచు నోడ దోయగన్.

కీర్తన. 08. పున్నాగవరాలి - రూపకం

పల్లవి. వి నోము నోచితిమో చెలుల - మేదాన మొసగితిమో

అను పల్లవి: శ్రీనాథు కోలువమరే జెలుల - చెక్కెళ్ల నొత్తుచును
మానక మోవానుచు చం - ద్రానను బృదయమున నుంచ

చరిణ (1): శ్రీరత్నములు మనము చెలుల - శ్రీమించు యోవనము
వారిజలోచనుడచు చెలుల - పాలించె గదవమ్మ
కోరిక లీడరెను యచు - వీరుని కనులారి జాడ

చరిణ (2): బంగారు సొమ్ములను చెలులు - బాగుగా బెట్టుకొని
శృంగారాంబరములను చెలులు - చెలువొంద గట్టుకొని
సంగతిగా సంగములు శుభాంగులికే - నొసంగగ మన

చరిణ (3): హంగారు ఈ నదిలో చెలులు - హందుగా గుమిగూడె
మంగళాకారునితో చెలులు - మనపాక గూడితిమి
రంగపతి యుహ్నిగుచు మన - చెంగటను జెలుంగగ మన

చరిణ (4): వాగీశార్వమరులకు చెలుల - వల్లరింప తరమోనె
త్యాగరాజాస్థనితో చెలులు - భోగములందుచును
బాగుగ దమిరేగగను నయ - రాగము లీలాగుబాడ

వ. అంతట గోపకామణుల బృదయం బెఱుంగుటకై శ్రీకృష్ణ షడేషుండ ట్టనించె.

చ. కళసుమపు వాసనల్ విసర గోకల నాదములిందు మ్రోయగా
గోసరుచు మిమ్ము వేడుచును గోర్కెలు దీర్చును నా సరెవ్వరే
యసదృశమైన మీ సొగసు లబ్ధిభవాదులకైన గల్గునే
మసలక చిల్కకోలను మాటకే బిళ్ళిమ చిక్కనుంచరే.

వ. అంతట లలనామణులు కృష్ణపుని వచనములు కపటంబుగా
నెంచుకొని బలికేడులులనిన.

క. సొగసే గాలిక నిను న
మ్ముగ నాదపకేర్తి గాచె మహిలోపల నీ
వగల్గెల్ల గల్గెపెట్టుము
నగధర మావర్ణ నింక నడువదు సుమ్మి.

కీర్తన. 09. పావేరి - రూపకం

పల్లవి: చాలు చాలు నీ యుక్తలు నడవదు
పారపాక్ష శ్రీకృష్ణపా

అను పల్లవి: శూలధరాధుల కరులైన మము గూడె
సుఖము లనుభవించవే శ్రీకృష్ణపా

చరిణ (1): ఆధర రదనముల గని పొక్కచు మే
మాశించి వచ్చితిమి

బొంకు తెరుగ్మైతిమి శ్రీకృష్ణ

చరణ (2): కండ చక్కెరవంటే పలుకలు విని మేము

కామించి వచ్చితిమి

ఈండే యుండే బాలుని గిట్టి మరితొట్ట

యూచున దెరుగ్మైతిమి శ్రీకృష్ణ

చరణ (3): త్యాగిరాజ సుతుడని యతి ప్రేమచే

తరుణులు వచ్చితిమి

భోగిశయన మా మాటలు మీఱకు

బుద్ధిశాలి వాడునుమీ శ్రీకృష్ణ

వ. అయ్యెడ,

క. లంజలు సురపతి సభలో

గుంజరదనుజారి సభలో కూసిన గణంబుల్

కంజా సభలో యతులని

మంజూ ముఖులొడకొనిరి మాధవు సభలో.

వ. అంతట కృష్ణ పబ్బహ్మనందావేశముచే పరివశులై గోపికలు

క్రీడించు సమయమున దేవతాస్త్రీలు వివిధ చేయుచున్నారనిన.

కీర్తన. 10. కాపి - చావు

పల్లవి: చూతాము రాతే యీ వేడ్కను సుదతులార నేడు!

అను పల్లవి: పురుహూతాదుల కరుడైన యొడతో

యువితలెల్ల హరిని గూడి యాడెదరు!

చరణ (1): ఒకరి కొకరు గంధము నలదెదరు

ఒకరి కొకరు తిలకము దిద్దెదరు

ఒకరి కొకరు వీడెము లొసగెదరు

ఒకరి కొకరు హారము వేసెదరు!

చరణ (2): ఒకరి కొకరు వలువలు గట్టెదరు

ఒకరి కొకరు రవికెలు దొడగెదరు

ఒకరి కొకరు కౌగిట గూర్చెదరు

ఒకరి కొకరు తమతో సొక్కెదరు!

చరణ (3): ఒకరి కొకరు పాటలు పాడెదరు

ఒకరి కొకరు సరసము లాడెదరు

ఒకరి కొకరు హరియని చూచెదరు

ఒకరి కొకరు కానక భ్రమసెదరు!

వ. అని యిట్లు పలుకుచు, ఆప్పరస్త్రీలెల్ల నచ్చటికే వచ్చి

యుత్సవంబు గనుంగొనుచుండ గోపికామణు లత్యంత

సౌందర్యముచే తమకు సమాన మెవరులేరిని బలుకుచున్నారు.

క. హరి హర కమల భవారులు

నర సుర కంపురుషులెల్ల నమ్రులు గాకె

వ్వరు మన కుచకచ వదనా

ధరములగని తప్పవారు ధరలో ననుచున్.

వ. మఱియు నిట్లుబిదిరి.

కీర్తన. 11. దేవగాంధారి - అది

పల్లవి: ఎవరు మనకు సమాన మీలలో - నింతులార నేడు!

అను పల్లవి: అవని హరి హర బ్రహ్మాది సుర -

చరిత (1): నలువ తనయపై మోహము జేంది

నాడే తగిలిపోయె

ముద్దులొలుకు శ్రీహరి వలచుచు

బృందాలోలుడై పోయె

చిలువ భూషణుడు దారుకావనపు

చెలుల పాఠాంధె గో

కలుమున త్యాగరాజనుజుడు మన

వలల దగిలిపోయె గనుకను!

వ. అంతట గోపికామణులు అత్యంత లావణ్య గర్వముచే మైమమిసి యేమనుచున్నారు.

సీ. బొంకలూకులు లెస్స బోగింప నేర్చునే - ఓడను జరిపింప నొనరు లేదు
వనితల జూచిన వలపింప నేర్చునే - ఓడను జరిపింప నొనరు లేదు
మన రూపముల జూచి మన వెంట దిరుగునే - ఓడను జరిపింప నొనరు లేదు
సొగసుఁ జేసుకవచ్చి సొక్కింప నేర్చునే - ఓడను జరిపింప నొనరు లేదు
అనుచు భావింప మాధవుడది యెఱిగి - గొప్ప సుడగాలి బలు మేఘ ఘోషణముల
గూడ వర్షము గురియింప నోడలోన - ద్వారములు కల్గి నీరురా దొడగెనపుడు

వ. అంతట గోపికామణుల మదగర్వము లణచుటలై యెంచిన
శ్రీమత్ కృష్ణమూర్తి హృదయం బెరింగి ఇంద్రాదిసుర తేమి చేయుచున్నారు.

శా. పాకారి ప్రముఖుల్ వినోదములు సల్ప న్నాజ్ఞాబింపగా
నాకాశంబున నుండి వానవడగిండ్లావేశ వ్రాతెన్ మరిన్
నొకా రంధ్రములో జలంబురగా నత్యంత వ్యాసంగిలై
శ్రీకారుణ్యనిధి హరేయని చెలుల్పొడిచి రయ్యాడలోన్.

వ. అంతట గోపికామణుల అత్యంత భయాక్రాంతిలై యేమనుచున్నారు.

కీర్తన. 12. ఘంటా - చాపు

పల్లవి: ఉన్నతావున నుండ నియ్యదు వాన
యురుములైతే వెనుక జియ్యదు!

అను పల్లవి: సుడగాలి యెడజాట్టే వడి
వడిగా వానలైతే గొట్టే!

చరిత (1): ఓడలో రంధ్రము గలిగె యీ
వనితల కెవ్వరు సలిగె!

చరిత (2): కనులకెందు గానరాదు
గతి కాళింది మనకికమీదు!

చరిత (3): మతి పోవుచారి జనిరమ్మా ఆపుడె
మదమింత వలదంటినమ్మా!

చరిత (4): మనమొక్కనో గూడరాదు ప్రళయ
మన నిదిగా వేఱుగారు!

చరిత (5): రాజవదనలు రారమ్మా త్యాగ
రాజ సఖుని జూడరమ్మా!

వ. ఇవిధంబున జాలించెంచుచు కృష్ణషడేవుని జాట్టుకొని గోపికామణుల తేమనుచున్నారనిన

శా. ఈ రాజానను నాడికొన్న ఘంటా యే మానినీశాపమో
ఈ రామామణులేగువేళ గుణమో యే వేల్పుడుష్కృత్యమో
వేరేదారిక తోచదేయని మదిన్వేమారు చింతించుచున్
నారి రత్నములెల్ల జాలిపడుచు న్నానావిలాపంబులక.

వ. ఇవిధంబున గోపికామణులు వ్యసనాక్రాంతిలై కృష్ణషడేవునికి
క్షమంబు గలుగు కొఱకు యమునా దేవిని ప్రార్థించిరి.

పల్లవి: అల్లకల్లోలమాయె నమ్మ యమునాదేవి మా

యా ద్రులెల్లను దీర్చు మాయమ్మ

అను పల్లవి: మొల్లలచే బూటించి మ్రొక్కెదము ప్రోవుమమ్మ

చరణ (1): మారుబారికి దాశతేక యీ రాజులు

మారుని దెచ్చితి మిందాక

తారుమారాయె బ్రతుకు తత్తలించున దెందాక

చరణ (2): గాలివానలు నిండారాయె మాపనులెల్ల

గేలి సేయుట కెడమాయె

మాలిమితో మమ్మేలు మగని యెడబాయనాయె

చరణ (3): సొమ్ములెల్ల నీకొసగెదమమ్మ యమునాదేవి యీ

సుముఖుని గట్టు జేర్చుమమ్మ

యెమ్మెకాని బలిమిని యేల దెచ్చితిమమ్మ

చరణ (4): నళినభవుడు వ్రోసిన వ్రాలు ఎటులైన గాని

నాథుడు బ్రతికి యుండెన జాలు

ప్రళయము అయ్యెను యేపని చేసిన భామలు

చరణ (5): దేహములెల్ల నొసగెదమమ్మ ఓదేవి కృష్ణ

దేవుని గట్టుజేర్చుమమ్మ

మోహనాంగుని మేము మోసలుచ్చితిమమ్మ

చరణ (6): మేమొక్కటెంచ బోతిమమ్మా పాపాలిదేవు

డేమేమో యెంచుకొన్నాడమ్మా

రామరో శ్రీత్యాగదాజాప్తుని బాయమమ్మా

వ. ఇటువంటి సమయంబున విష్ణు పదధ్యానము చేయుచు బ్రహ్మాండ్రాదెసురులెల్ల యేమి పలుకుచున్నారు.

క. పారము గానని యీ భవ వారిధిని దరింపజేయు వరదుని కొఱకై మూరెడు యమునానదిలో సారెకు వర్తిల్ల వేడు చందముగనరే.

వ. అంతట గోపికామణులు యమునాదేవివలన పొఖ్యంబుజేమియు తేక మహావ్యసనము బొందిన వారలై యిట్లనిరి.

సీ. బాధావముతోడ బణతుల పాలిండ్ల - పై బవ్వళించేటి పద్మనాభు నింటింట జోడబడి యిల్లాండ్ల బట్టుచు - వేడ్కగా దిదిగోటి విమలచ్ఛాదయు ముద్దుగారగ నూరి ముదితల నేలుచు - నీడను శోభిల్లు నిర్మలాత్ము స్త్రీబుద్ధివల్లను చెరుచు కొంటిమిగాక - యేలదెచ్చితిమమ్మ యేలు విభుని తల్లడల్లెడ కాళింది దాటి తల్లి చెంత - గృహుని యేవేళ జేర్చుమమ్మ యనుచు దారుణ్యవతులెల్ల నలరుచుండ - జూచి మదిలోన నగుచుండె సుముఖుడపుడు

వ. ఆట్టి సమయమున శ్రీకృష్ణ షడేవుడు గోపికామణులనేచుట్టకై జాలి చెందిన వానివలె నిట్లనియె.

ద్వి. భామలమ్మెడు రేగు పండ్లకై నేను కామించి ముత్యముల్ కరములవిండ నునుచుక నే రాగ నుహ్పొంగి మీరు కనుల త్రిప్పుచు నెత్తికొని వేడ్కతోడ మంజూముఖులార మదవతులార కొంజక ననుదేగి గొట్టున నిటకు అప్పుడు నే రానని యాడతోలేక

యిప్పుడు శోకించుట హాసముగాదే
యింతకు వచ్చుట యెఱుగలేనైతి
యింతలు నమ్మరాదెంత వారికిని.

వ. వైద్యుడు వెననపడు చందంబున కృష్ణపదేవుండనిన విని
గోపికలు మిక్కిలి వెననపడును యేమనుచున్నారు.

ఉ. మానున బెట్టు తేనియను మానకదెచ్చి మదించి మానినీ
తాను భుజింపలేక వసుధాస్థలి నొలకబోసుకొన్న చం
దాన పురంబున న్వెలయు దానవవైరిని గూడ తేకిన
మానము బోవనాడె మన మందరి బాపము బోసుకొంటేమే.

వ. అనుచు సంతట గోపికామణులు జన్మాంతర కృతప్రాణా ఫలముల
దలచి యేమని పలుకుచున్నారు.

కీర్తన. 14. ఘంటా - ఆది

పల్లవి. పెరుగు పాలు భుజియించి తనువుల
దెంచిన దెల్ల నిందుకా

అను పల్లవి. నిరవధి సుఖదాయక మా వయసు
నీటను గలయుటందుకా

చరణ (1). అత్తమా మలతో నీకై మేమెరు - రాడిన దెల్ల నిందుకా
సత్తగలిగి ఇకనైన నుందుమని - సంతసిల్లిన దిందుకా

చరణ (2). ఆనదీర నీసేవ వలయునని - అలసినదెల్ల నిందుకా
పాసియుండనేరక పెద్దలచే - బాములు చెందిన దిందుకా

చరణ (3). స్నానపానములు జేయువేళ నిను - ధ్యానము చేసిన దిందుకా
మేనుల నీ సొమ్ములు సేయుటకై - మేమల్లాడెన దిందుకా

చరణ (4). తిరిరు బోణులై యమునానదిలో - తల్లిడిల్లు టందుకా
వలచుచు దొలిజన్మము రామునిచే - వరములు బడసిన దిందుకా

చరణ (5). కోటి జన్మములు తపములు జేసి - కోరినదెల్ల నిందుకా
సాటిలేని నీ లీలలు మనసున - సైరించి యున్న దిందుకా

చరణ (6). ఆగమనిగమ పురాణాచారుడిని - యనుసరించిన దిందుకా
త్యాగరాజనుతి తారకనామ నీ - తత్త్వము దెలిసిన దిందుకా

వ. ఈ విధంబున వ్యసనాక్రాంతలై కలవరించు గోపికాసుందరుల
జూచి శ్రీకృష్ణపదేవుడు బ్రతుక నుపాయము బలికే దెటులనిన.

ఉత్సాహ. అంగలార్చరాదు ఓ భుజంగవేణులార యా
యంగజారికైన కర్మ మంతరానలంబు సా
రంగ నేత్రలార పంచరంగు కంచుకంబులన్
బొంగి ఎచ్చు నీటి కట్టె బొందుగాగ నుంచరే.

వ. అపత్నాలోహయవైన వార్తలవిని గోపికామణు లేమి సేయుచున్నారనిన.

క. ఆ మనవిని విని సుచతులు
క్షమము కోఱకై ముదాన శీఘ్రముగానే
యేమరక కంచుకమ్ములు
నేమముతో నునుప దాన నిల్వక పోడెన్.

వ. నవరత్నభుజిత కనకమయవైన కంచుకమ్ములు నౌకారంధ్రములో
నునుప నందు నిలువక నిమిషమున నీట బోజూచి గోపికామణు లిట్టులనిరి.

కీర్తన. 15. పున్నాగవరాళి - త్రిపుట

పల్లవి. కృష్ణా మాకేమి చోవ బల్కు
కేర్తి గల్గును యాదవబాల

అను పల్లవి. పదికై పదికై పదికై పోదె

వైష్ణవ చరిత్ర మేనోర్వనామై శ్రీ
చరిత్ర (1): సరివారిలో సిగ్గుబోయె
 నీరు జానులపై దాకనామై శ్రీ
చరిత్ర (2): సర్వము నేననుకొన్న నీదు
 సామర్థ్యము జూపు చిన్న శ్రీ
చరిత్ర (3): పాఠులేనిమమ్ము నీవు యే యు
 పాఠువైన దెల్పి బ్రోవు శ్రీ
చరిత్ర (4): మాతో చేరిగ యంత బాధకల్గె
 ముఖము మా ఇక ప్రాణనాథ శ్రీ
చరిత్ర (5): ఇందుకనుచు తల్లి పాకెనో తేక
 యే పాపులకండ్లు తాకెనో శ్రీ
చరిత్ర (6): రాకేందు ముఖ దయరాదా త్యాగ
 రాజార్చిత్ర బ్రోవరాదా శ్రీ

వ. ఇవ్విధంబున నత్యంత వ్యసనంబుతో కన్నీర్పల్కుగా కలవరించే
 గోపికాసుందరులజూచి కృష్ణ షడేవు డేమనుచున్నాడు

క. శోకింప వేళ గాదిరి
 రాకాశివదనలార రజతమయంబో
 నొకారంధ్రములోపల
 కోకలు వదలించి మీరు గొల్బున నిడరే.

వ. అనినంతట గోపికామణులు లజ్జాక్రాంతిలై యేమనుచున్నారు.

క. రాజముఖుం డాడగి విని
 రాజీవదళాక్షు లంతరింగములో సంత
 కోపముతో వ్యధ జెందుచు
 స్త్రీ జన్మంబేలకలిగె ఛీ ఛీ యనుచున్.

కీర్తన. 16. వరాళి - శ్రీపుట

పల్లవి: ఇందుకేమి సేతుమమ్మ కృష్ణషుడెంతో మాటలాడెనమ్మ

అను పల్లవి: మగువలంటే ఇంతవారా మాకు మానమే ప్రాణముగారా

చరిత్ర (1): కృ: గుసగుసలందేమి వచ్చు చెలువారు
 ఉసురుంటే ఊరుబోవచ్చు

చరిత్ర (2): గో: పనితలగని యెవడైనా కృష్ణషా
 వంచనగా బల్కడగునా

చరిత్ర (3): కృ: హటము సేయ వేళగాదు ఆత్మ
 హత్యగాని వేరే తేదు

చరిత్ర (4): గో: నగ్నముగా నిల్వవశమా కృష్ణషా
 నలుగురిలో మాకు యశమా

చరిత్ర (5): కృ: నా మాటలు విని మీరు వేగ
 నను గట్టుజేర్చ బోనీరు

చరిత్ర (6): గో: లలనల పాపములేమో యీ
 లాగు వ్రాతలుండెనేమి

చరిత్ర (7): కృ: వెలకు దీసిన వలపురాదు
 వెలదుల ఇక నమ్మరాదు

చరిత్ర (8): గో: రాజన్య యిటు యెంచవలదు త్యాగ
 రాజవినుత ప్రేమ గలదు

వ. అంతట గోపికామణులు కృష్ణ పదేవుని నమ్మవచ్చునని
యొకరితోనొకరు ఆలోచన చేసి యిటులనిరి.
క. అగణితలోకాధారుడు
నిగమాగమ సంచరుండు నిర్మల హృదయుం
డగధరు డనయము బ్రోచును
వగజాపడు వనితబాధ వదరుండనుచున్.

కీర్తన. 17. మోహన - చాపు

పల్లవి: వేద వాక్యమని యెంచిరి యీ - వెలదుబైల్ల సమ్మతించిరి
చరిణ (1): చీరలన్నియు వదలించిరి యెంతో
సిగ్గుచేత నందుంచిరి
చరిణ (2): అందున నిలువక పోయెను మేను
లండటికే దడవనాయెను
చరిణ (3): కనుగొందురోయని సరకున బాలిండ్ల
కరముల మూయమరుగునా
చరిణ (4): మానములను మూసుకొందురో తమ
ప్రాణములను గాచుకొందురో
చరిణ (5): చెలుల నోరెండగనాయెను వీరు
చిలుచిలుమని యెక్కివాడెను
చరిణ (6): వల్వలు గొనకపోయెను సతుల
వదనములటు స్తుక్కినాయెను
చరిణ (7): కరగి కరగి యంగలార్చిరి చెలులు
కమలాక్షు నురమున తేర్చిరి
చరిణ (8): కనుల గాటుక వీరు కారగా జూచి
కాంతుడెంతో ముద్దుకారగా
చరిణ (9): రమణుల మదమెల్ల జరిగెను త్యాగ
రాజనుతుని మది కరగెను

వ. అంతట గోపికా మణులు వ్యసనాక్రాంతబై యేమను చున్నారనిన.

ఉ. లగ్నమ దెట్టదో వనితలందఱు వచ్చిన వేళ దేవతల్
మగ్గుల జేసిరో కమల మందు జనించిన వాని వ్రాతంచొ
విఘ్నము వచ్చునా యనుచు వింటిమి వార్తలు విశ్వసించుచున్
నగ్గులమైతి మేమిగతి నాథ దుకూలము లెందుగానమే.

వ. అని గోపికామణులు జన్మాంతర సుకృతంబుచే జ్ఞానోదయమంది ప్రపంచ
భోగ భాగ్యములన్నియు నశ్వరమని యెంచి శ్రీకృష్ణ షమూర్తి పాదారవిందంబు
చేరుటకై యోచించు మార్గం బెటులనిన.

చ. బ్రతుకను దారిగానమిక భారము తాళదు యెడ లోపలన్
కూతికను బట్టి నీరిపుడు గట్టున శ్రీహరి పాద పద్మముల్
మదిని దలంచుకొంచు వర మాధవ నామము నోట బల్కితే
పతితుల బ్రోచువాడు మన పొలిటకల్గి సుఖంబు లిచ్చునే.

ఎ. అని తలంప నా సమయంబున సర్వాధారుండను, నిర్వికారుండను,
నిరంజనుండను అదిమధ్యాంతరహేతుండను, జగన్మోహనాకారుండనుగా,
దర్శనంబిచ్చిన శ్రీకృష్ణ పదేవుని జూచి గోపికలిట్లనిరి.

కీర్తన. 18. పున్నాగవరాలి - ఆది

పల్లవి: హరి హరి నీ దివ్య పా
దారలంద మియ్యవే
ఆను పల్లవి: ధరను గల భోగభాగ్యమెల్లను

తథ్యముగాదు సుమీ శ్రీకృష్ణ

చరణ (1): సనకసనందన శ్రీనారద శుకా

ర్జున ఘనులెల్ల నుతించు

వనజ నయన బ్రహ్మాది

సంక్రందను లనయము సేవించ

చరణ (2): విను వేద పురాణాగమ శాస్త్ర

విద్యలనెల్ల చరించు

ఘనసమవీల నిరంజన నిర్గుణ

కనికరముగ త్యాగరాజు భావించు

వ. ఇవ్విధంబున కేర్తించుచున్న గోపికామణుల జూచి ఆత్మంత
పరమ దయాళువైన శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ యేమనుచున్నారు.

చ. పరమ దయాకరుండు నిజ భక్త జనావను డప్రమేయుడా
సురగణ వీరదానిలుడం శంకరమిత్రుడు శాంతరావుడే
తరుణులు పొందునట్లే పరితాపము జూచి కరంగి వేగమే
కరుణ యొనర్చ రల్పుచును గాంతి కట్టనియెన్ బ్రయంబునన్.

క. నన్నే ధ్యానము సేయుచు
గవ్వీరుల నిలిపి మీరు కరయుగళముచే
గన్నులు మూసి భజింపుడు
పన్నుగ మీ పాలివేల్పు ఫలమిచ్చు దయన్.

వ. అని పలికెన శ్రీకృష్ణదేవుని పలుకలు విని గోపికామణులు

సీ. వ్యాధులు గలవారు వైద్యుని మాటలు - విశ్వాసము తోడ వినిన యటుల
పూర్ణ గిర్విణులైన హితు లెల్లను మంత్ర - సాని చెప్పిన మాట సల్పినట్లు
పరిచారకారులు భాగ్యవంతుని మాట - దప్పక విన్నట్లు తరుణు లెల్ల
పరమేశ్వరుని మాట భక్తతో విని కను - ల్మూసి భజించిరి వాసి మెరిసి
తే. అంధకారంబు వర్షంబు నణగి పోయి - నోడ దరిచేరవచ్చెను హాడిమిగను
కనకమయ వస్త్రముల రమ్య కంచుకముల - జూచి యుహ్మాంగి రావేళ సుదతు లెల్ల

వ. అప్పుడు కోటిమన్మథాకారుడు కువలయ నేత్రుడైన శ్రీకృష్ణ
పరమాత్మను జూచి గోపికామణులేమి సేయు చున్నారనిన.

చ. కలువల రాజు చందమున గాంతి చెలంగెడ కృష్ణమోమునన్
దిలకపు చాకచక్యమును దివ్య సువర్ణరపు గుండలంబులన్
జెలగు కహోలయుగ్మమును జేడయలందరు చూచినంతనే
తోలుతటి దుఃఖముల్పూర్చి తోడుత పాడిరి సంతసిల్లుచున్

వ. మతీయు గోపికామణులేమి సేయు చున్నారనిన.

ఉ. మంజుశృంగా రూపజిజ్ఞాసుగ్గురు జంద్రకలుప్రదేవు స
త్కుంజరహోష శోభననికరజగ్గృహంతనివాసు మౌనివా
త్కుంజవిహారు ధీరు వరకాంచనచేలుని జూచినంతనే
కంజదళాక్షులెల్ల వారి కౌగిట జేర్చిరి సంతసిల్లుచున్.

వ. గోపికామణులు కృష్ణమూర్తికి శృంగారించున దెట్లులనిన.

కీర్తన. 19. పున్నాగవరాళి - ఆది

పల్లవి. గంధము పుయ్యరుగా పన్నీరు

గంధము పుయ్యరుగా

అను పల్లవి: అందమైన యదునందనువై

కుందరదన లిదమందగ పరిమళ

చరణ (1): తిలకము దిద్దరుగా కస్తూరి తిలకము దిద్దరుగా

కలకలమను ముఖకళగని హాస్యము

బలుకలు నమ్మతిము లోలకడు స్వామిక

చరణ (2): చేలము గట్టరుగా బంగరు చేలము గట్టరుగా

మాలిమితో గోపాల బాలులతో

నాల మేపిన విశాలనయనునికే

చరణ (3): పోరతులై త్తరుగా ముత్యాల పోరతు లై త్తరుగా

నారీమణులకు వారము యౌవన

వారక యెసగెడు వారిజాక్షునికే

చరణ (4): పూజలు సేయరుగా మనపార పూజలు సేయరుగా

జాజాలు మరి విరజాజాలు దవనము

రాజిత శ్యాగరాజ సుతునికే

ఎ. ఆ సమయంబున గోపికారత్నముల మధ్యంబున కృష్ణ
పరమాత్మ ప్రకాశించే దెటులనిన.

సీ. ఋక్ష బృందము లోని కేరాజా చందాన - పక్షి వాచానుడందు బరగుచుండె
సురల బృందములోని సురరాజా చందాన - పరమాత్ముడవేళ బరగుచుండె
నవరత్న రాజిలో నాయకమణి రీతి - పావనుడవేళ బరగుచుండె
కరిణీ నిచయమున కరిరాజా చందాన - బాగుగా గృహిండు బరగుచుండె
బ్రహ్మరుద్రాది వేల్పులు పద్మనాభు - చాక చక్రంబు గనుగొని సంతసిల్లి
కనకసుమ పూజ లొనరించి గాంచి చారిని - స్వస్థ భవనమ్ములకు నేగి సతులు జనిరి.

కీర్తన. 20. సౌర్యా - చాపు

పల్లవి: ఘమ ఘమ ఘమయని వాసనతో ముద్దు
గుమ్మలు వెడలిరి చూడరే

ఆను పల్లవి: మమతతోను సురవరులెల్ల సురతీరు
సుమవాసనలు గురియింప వేడ్కగ

చరణ (1): నలువంక పగలు వత్తులు తేజరిల్లగ
వెలగ పొంబ్రాణిపాగలు గ్రమ్మ గంధ పొ
డలు చల్లుచు బయ్యెదల దీయచు బన్నీ
రులు చిలుకుచు యదుకలు వీరునితో

చరణ (2): బంగారు చీరలు రంగైన రవికలు
నుంగరములు వెలయుంగ పొగనుగ భు
జంగళయనుడగు రంగపతిని జూచి
హంగుచు దనివార గొగిలించుచును

చరణ (3): వరమైన కనక నూపురములు ఘల్లన
యురమున ముత్యాలనరులెల్ల గదలగ
కరమున పొగ్గైన విరిసురటులచే వి
సరుచు శ్యాగరాజ వరదుని బొగడచు

వ. అంతట గోపికామణులు అత్యంత కుశూలాలముచే కృష్ణపదేవుని
దోడ్కొని విడిదితో నుంచి మంగళము పొడేదెటులనిన.

కీర్తన. 21. సురభి - చాపు

పల్లవి: మా కలుమున కిహపర మొసగిన నీకు
మంగళం శుభమంగళం

ఆను పల్లవి: మౌనుల త్రోచిన మదన జనక నీకు
మంగళం శుభమంగళం

చరణ (1): మదగజగమన మానితసద్గుణ నీకు
మంగళం శుభమంగళం

మదమోహరహిత మంజుశరూపధర వీకు

మంగళం శుభమంగళం

చరిత (2): మనసిజవైరి మానననదన వీకు

మంగళం శుభమంగళం

మనవిని విని మమ్మేలుకొన్న వీకు

మంగళం శుభమంగళం

చరిత (3): మామననున నెలకొన్న కృష్ణా వీకు

మంగళం శుభమంగళం

మా మనోరథపాలిత త్యాగరాజ

మంగళం శుభమంగళం

ఫలశ్రుతి:

శ్లో. త్యాగరాజకృతాం షష్ట్యక్షణం సాధుమనోహరాం

యే శృణ్వంతి నరాలోకే తేషాం కృష్ణాః ప్రసేదతి.

ఇతి త్యాగరాజ విరచిత నౌకాచరిత్రమ్ సమాప్తమ్.